

Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Sosyal Problem Çözme ve Kararlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Eren DURMUŞ¹, Taner BOZKUŞ², Gamze DURMUŞ³

¹ Bartın Üniversitesi, Bartın, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0002-2956-9861>

² Bartın Üniversitesi, Bartın, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0002-4096-773X>

³ Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0002-4879-8280>

Email: erendurmus0658@gmail.com, tanerbozkus@yahoo.com, gamzeakca6706@gmail.com

Türü: Araştırma Makalesi (Alındı: 02.10.2022 - Kabul: 11.12.2022)

Öz

Bu çalışmada, beden eğitimi öğretmen adaylarının sosyal problem çözme ve kararlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Batı Karadeniz Bölgesindeki üniversitelerin beden eğitimi ve spor yüksekokulları ile spor bilimleri fakültelerinde öğrenim gören beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü lisans öğrencileri oluştururken, örneklem grubunu 113 Erkek 79 Kadın olmak üzere toplamda 192 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanmış “Kişisel Bilgi Formu”, üniversite öğrencilerinin sosyal problem çözme becerilerini ölçmek için D’ Zurilla ve ark. (2002) tarafından geliştirilen ve Çekici (2009) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Sosyal Problem Çözme Envanteri Kısa Formu” ve üniversite öğrencilerinin kararlılık düzeylerini ölçmek amacıyla Duckworth ve Quinn (2009) tarafından geliştirilen Akın ve Arıcı (2015) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Kısa Kararlılık Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS-24 Paket Programı ile analiz edilmiştir. Aynı zamanda verilerin çözüm ve yorumlanmasında Pearson korelasyon analizi, bağımsız örneklem (Independent-Samples) t-Testi analizi, One-Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi), Tukey çoklu karşılaştırma kullanılmıştır. Öğrencilerin cinsiyetlerine SPÇE-KF alt boyutları olan dikkatsiz/dürtüsel problem çözme ve kaçınan problem aralarında anlamlı farklılık olduğu; KKÖ toplamı ve alt boyutları arasında ise anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin üniversiteyi okuma yerine göre SPÇE-KF alt boyutları ve KKÖ toplamı ve alt boyutları arasında herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile SPÇE-KF alt boyutu olan dikkatsiz/dürtüsel problem çözme tarzı arasında anlamlı farklılık olduğu; KKÖ alt boyutu olan ilgide tutarlılık arasında da anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, beden eğitimi öğretmen adayı olan öğrencilerin problem çözümedeki yeterliklerini artıracak ve kararlılık gibi güçlü bir duyguyu destekleyecek dış faktörlerden etkilendiği tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Problem, Problem Çözme, Sosyal Problem Çözme, Kararlılık.

Investigation of the Relationship Between Social Problem Solving and Grit Levels of Physical Education Teacher Candidates

Abstract

In this study, it has been aimed to examine the relationship between social problem solving and grit levels of physical education teacher candidates. **Materials and Methods:** The population of the research consists of undergraduate students of physical education and sports teaching departments studying at physical education and sports colleges and sports sciences faculties of universities in the Western Black Sea Region, while the sample group consists of 192 students, 113 males and 79 females. In this study, as data collection tool, 'Personal Information Form' that is prepared by researchers, 'Social Problem Solving Inventory Short Form' which is developed by D' Zurilla and friends (2002) and adapted to Turkish by Çekici (2009) so as to test Social Problem Solving levels of university students. In addition to these, 'Short Grit Scale' which is developed by Duckworth ve Quinn (2009) and adapted to Turkish by Akın and Arıcı (2015) so as to test grit levels of university students. Acquired data has been analyzed by SPSS-24. Furthermore, Pearson correlation analysis, independent samples t-test analysis, One-Way ANOVA, Tukey multiple comparisons are used in order to analyze and interpret acquired data. It has been determined that there has been a significant difference between the students' genders, which are the sub-dimensions of SPSI-SF, inattentive/impulsive problem solving and avoiding problem; It has been determined that there has been no significant difference between the total and sub-dimensions of Grit-S according to the gender of the students. No significant difference has been found between the SPSI-SF sub-dimensions and the total and sub-dimensions of Grit-S according to the place of university education of the students. It has been found that there has been a significant difference between the grade levels of the students and the careless/impulsive problem solving style, which is the sub-dimension of SPSI-SF; It has been also determined that there has been a significant difference between the consistency of the interest, which is the sub-dimension of Grit-S.

Keywords: Problem, Problem Solving, Social Problem Solving, Grit.

Giriş

Günümüzde insanların başarıya ulaşabilmek için, karşılaştıkları problemlere yaratıcı çözümler üretme, problemlere yönelik etkili stratejiler geliştirme gibi yeterliklere sahip olması beklenmektedir. Başka bir ifadeyle içinde bulunduğumuz çağa uyum sağlayabilmek problem çözme becerisindeki yetkinlik düzeyi ile ilişkilendirilmektedir. Dolayısıyla bir problem durumunda başarıya ulaşmak için yapılması gerekenler ile alakalı bilgi, beceri ve tecrübe sahibi olmak kişiler için önemli görülmektedir (Aksan ve Sözer, 2007). Bu bilgi, beceri ve tecrübenin kazanılması ise eğitim ile mümkün olabilmektedir. 21. yüzyılın öğretim yöntem ve tekniklerinden birinin problem çözme olduğu da unutulmamalıdır. Eğitimde birçok özel etkenin öğrenmenin gerçekleşmesinde etkili olduğu tespit edilmiştir. Problem çözme becerisinin içinde olduğu bu etkenleri ilgi, başarı motivasyonu, tutum, özgüven, öz-yeterlik şeklinde sıralamak olasıdır (Alsop, 2003; Özgün vd., 2017).

Eğitim sürecinin etkenlerinden birisi de bireylere hayatta karşılaşılabilecek problemleri çözebilme konusunda yardımcı olacak düşünce sistematüğini kazandırmaktır (Kuru, 2000; Bozkuş, 2014). Problem çözme becerisi yüksek olan öğretmenler, bu beceriyi kullanarak öğrencilerin problem çözme becerilerine katkıda bulunabileceklerdir (Sarı ve Bozgeyikli, 2003). Bu problemler bazen okul hayatında karşılaşılabileceği ve akademik başarıyı etkileyeceği gibi bazen de kişisel ya da bulunulan sosyal çevre ile doğrudan bağlantılı olabilmektedir. İnsanlar zamanlarının çoğunu problem çözme ve karar verme süreçlerine ayırmaktadır. Aynı kavramların tanımına bakıldığında; problem, hazır ve anlık çözümlerimizin olmadığı bir durumken; çözüm farklı fikirler ya da olası çözümler arasında seçim yapmaktır. Problem çözme ise, tecrübeler yoluyla öğrenilen kuralların basit bir şekilde uygulanmasının ötesine giderek yeni çözüm yolları bulabilme olarak açıklanmaktadır (Korkut, 2002).

Sosyal problem çözme, yaşadığımız her anda karşılaşılan güçlüklerin ortadan kaldırılmasını sağlayan çözüm yollarının bulunması olarak ifade edilmektedir (D'Zurilla ve Nezu, 1982). Buradaki "sosyal" kelimesi, sorunlarla başa çıkma sürecinin toplumsal yaşamda gerçekleştiğini anlatmaktadır (Eren, 2016). Problem çözme aşamalarından en önemlisi de karar verme aşamasıdır ve spor faaliyetlerinde de en önemli süreçlerdendir (Priest ve Gass, 1997).

Yaşam boyu birçok olayla karşılaşabilen bireyler bu durumlar ile karşılaştıktan sonra ortaya çıkan probleme çözüm buldukları, birçok şık arasında seçim yaptıkları ve alternatif eylem planlarından birini tercih ettikleri süreci kapsama işlemine "karar verme" denilmektedir (Ulaş vd., 2015: 1035). Karar verme kişilerin ya da kurumların amaçları ya da hedeflerine ulaşmasını sağlayacak yöntem, imkân ve kaynakların içinden seçim yapabilme kabiliyetini kapsayan tüm düşünsel, zihinsel ve duygusal fonksiyonların tümü olarak tanımlanmıştır (Güney, 2015). Karar vermek kolay olmayan zor bir süreçtir. Genel olarak beraberinde riskler taşır. Karar verme anında stresle başa çıkma süreci etkilediği gibi, mantık ve akılcı düşünce ile sosyal normlar ve kişiler arası ilişkiler de karar vermeyi etkilemektedir (Haraburda, 1996).

Literatüre bakıldığında sosyal problem çözme ve kararlılık/karar verme ile alakalı ayrı ayrı birçok çalışmanın olduğu fakat ikisinin aynı anda kullanıldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yüzden literatüre katkı sağlayacağı düşünülmekte ve önemli görülmektedir. Sosyal problem çözme becerisi ve kararlılık düzeyi beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki yaşamına olumlu katkılar sağlayabileceği düşüncesinden hareketle ortaya çıkmış olan bu çalışmanın amacı beden eğitimi öğretmen adaylarının cinsiyet, üniversiteyi okuma yeri ve sınıf

değişkenleri ile sosyal problem çözme ve kararlılık düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Beden eğitimi öğretmen adayı olan öğrencilerin sosyal problem çözme becerileri ile kararlılık düzeyleri arasında bir farklılık var mıdır?
2. Beden eğitimi öğretmen adayı olan öğrencilerin sosyal problem çözme becerileri ve kararlılık düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında bir farklılık var mıdır?
3. Beden eğitimi öğretmen adayı olan öğrencilerin sosyal problem çözme becerileri ve kararlılık düzeyleri üniversiteyi okuma yerleri arasında bir farklılık var mıdır?
4. Beden eğitimi öğretmen adayı olan öğrencilerin sosyal problem çözme becerileri ve kararlılık düzeyleri sınıf değişkeni arasında herhangi bir farklılık var mıdır?

Materyal ve Metod

Bu bölümde araştırmanın desenine, araştırma grubuna, verilerin toplanmasına ve verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma genel tarama modellerinden ilişkişel tarama modeline örnektir. Korelasyonel olarak da adlandırılan ilişkişel tarama modellerinde, iki ya da daha fazla değişkenin birlikte değişimi incelenmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016).

Evren Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Batı Karadeniz Bölgesindeki üniversitelerin beden eğitimi ve spor yüksekokulları ile spor bilimleri fakülteleri öğrenim gören beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Tüm evrene ulaşmak zaman ve imkanlar açısından mümkün olmadığı için araştırmanın örneklemini bu öğrenciler içerisinde seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen 113 Erkek 79 Kadın olmak üzere 192 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrenciler araştırmaya gönüllülük esasına göre katılmıştır. Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin kişisel bilgilerini yansıtan özelliklerin frekans ve yüzde dağılımları görülmektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında veriler kişisel bilgi formu, sosyal problem çözme envanteri-kısa formu ve kısa kararlılık ölçeği Google Form aracılığıyla toplanmıştır.

Sosyal Problem Çözme Envanteri Kısa Formu: D' Zurilla ve ark. (2002) tarafından geliştirilen ve Çekici (2009) tarafından Türkçe'ye uyarlanan 5'li likert tipi Sosyal Problem Çözme Envanteri Kısa Formu kullanılmıştır. Ölçek 25 maddeden oluşmakta olup Sosyal Problem Çözme Envanteri- Kısa Form (SPÇE-KF)' u "problem yönelimi problem orientation)" ve "problem çözme tarzları (problem solving styles)" olmak üzere iki boyuttan oluşmaktadır. Problem yönelimi boyutunda, probleme olumlu yönelim (positive problem orientation) ve probleme olumsuz yönelim (negative problem orientation) olmak üzere iki alt ölçek yer almaktadır. Problem çözme tarzı boyutu ise, rasyonel problem çözme (rationale problem solving), dikkatsiz/dürtüsel tarz (impulsivity/carelessness styles), kaçınan tarz (avoidance

styles) olmak üzere üç alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçme aracı toplamda 5 alt ölçekten oluşmaktadır.

Kısa Kararlılık Ölçeği: Duckworth ve Quinn (2009) tarafından geliştirilen Akın ve Arıcı (2015) tarafından Türkçe'ye uyarlanan 8 maddeden oluşan Kısa Kararlılık Ölçeği, 5'li Likert tipi bir derecelendirmeye (1 = "hiç katılmıyorum, 5 = "tamamen katılıyorum") sahiptir. Ölçekte ters kodlanan maddeler (1, 2, 3, 4) bulunmaktadır. Yükselen puanlar yüksek düzeyde kararlılığı göstermektedir. Tutarlılık ve çabada ısrar olarak iki boyuttan oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında öğrencilerin veri toplama araçlarına vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda öncelikle veri setinin dağılımı incelenmiştir. Bu doğrultuda öncelikle çarpıklık ve basıklık katsayısı hesaplanmıştır. Değişkenlerin normallik varsayımı için hesaplanan çarpıklık-basıklık katsayıları incelendiğinde katsayıların -2 ile +2 arasında değer aldığı (Sosyal Problem Çözme Envanteri Kısa Formu alt boyutlarından probleme olumlu yönelim: Çarpıklık=-,204; Basıklık=-,238, probleme olumsuz yönelim: Çarpıklık= ,639; Basıklık= ,382; rasyonel problem çözme: Çarpıklık=-,271; Basıklık=-,108; dikkatsiz/dürtüsel problem çözme: Çarpıklık= ,395; Basıklık=-,201; kaçınan problem çözme: Çarpıklık=,930; Basıklık=,455; Kısa Kararlılık Ölçeği Toplamı: Çarpıklık=,132; Basıklık= 1,864; Kısa Kararlılık Ölçeği alt boyutlarından ilgide tutarlılık: Çarpıklık=-,143; Basıklık=-,534; çabada ısrar: Çarpıklık=-,525; Basıklık=-012) tespit edilmiştir. Bütün ölçek ve alt boyutları normal dağılım göstermiştir. Normallik varsayımının incelenmesi amacıyla ayrıca histogram grafiği incelenmiştir.

Bulgular

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

		N	%
Cinsiyet	Kadın	79	41,1
	Erkek	113	58,9
Yaş	18-20	80	41,7
	21-23	79	41,2
	24 ve üzeri	33	17,1
Sınıf	1.sınıf	63	32,8
	2.sınıf	42	21,9
	3.sınıf	44	22,9
	4.sınıf	43	22,4
Üniversiteyi okuma yeri	Aile yanı	39	20,3
	Şehir dışı	153	79,7

Araştırmaya katılan öğrencilerin %41,1'ini (n=79) kadın, %58,9'unu (n=113) erkek, %41,7'sini (n=80) 18-20 yaş, %41,2'sini (n=79) 21-23 yaş, %17,1'ini (n=33) 24 yaş ve üzeri, %32,8'ini (n=63) 1. Sınıf, %21,9'unu (n=42) 2. Sınıf, %22,9'unu (n=44) 3. Sınıf, %22,4'ünü

(n=43) 4. Sınıf oluşturmaktadır. Öğrencilerin %20,3'ü (n=39) üniversiteyi ailelerin yanında okurken %79,7'si (n=153) şehir dışında okumaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalamaları 18 ile 41 arasında değişiklik göstermektedir.

Tablo 2. Öğrencilerin Kısa Kararlılık Ölçeği ile Sosyal Problem Çözme Envanteri Kısa Formu Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Ait Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

N=192		Olumlu Y.	Olumsuz Y.	Rasyonel	Dikkatsiz	Kaçınan
Kısa Kararlılık Ölçeği	r	,056	-,016	,042	,162*	-,018
	p	,444	,824	,564	,025	,804

* $p < ,05$ Kategoriler: 0-0,30=Düşük ilişki; 0,40-0,60= Orta düzeyde ilişki; 0,70-1,00= Yüksek düzeyde ilişki

Tablo 2. incelendiğinde öğrencilerin Kısa Kararlılık Ölçeği ile Sosyal Problem Çözme Envanteri Kısa Formu alt boyutları arasında ilişki olup olmadığına bakılmıştır. Öğrencilerin Kısa Kararlılık Ölçeği ile Sosyal Problem Çözme Envanteri Kısa Formu alt boyutu olan "Dikkatsiz/Dürtüsel Problem Çözme" ($r=0,162$), arasında, $p=,000 < ,05$ 'e göre pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Öğrencilerin Kısa Kararlılık Ölçeği ile Sosyal Problem Çözme Envanteri Kısa Formu diğer alt boyutları olan Probleme Olumlu Yönelim, Probleme Olumsuz Yönelim, Rasyonel Problem çözme ve Kaçınan Problem Çözme arasında $p=,000 < ,05$ 'e göre anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Sosyal Problem Çözme Envanteri Kısa Formu Alt Boyutları ile Kısa Kararlılık Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Ait Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

N=192		Tutarlılık	Çaba
Olumlu Y.	r	-,355*	,504*
	p	,000	,000
Olumsuz Y.	r	-,275*	-,357*
	p	,000	,000
Rasyonel	r	-,288*	,405*
	p	,000	,000
Dikkatsiz	r	,299*	-,163*
	p	,000	,024
Kaçınan	r	,366*	-,471*
	p	,000	,000

* $p < ,05$ Kategoriler: 0-0,30=Düşük ilişki; 0,40-0,60= Orta düzeyde ilişki; 0,70-1,00= Yüksek düzeyde ilişki

Tablo 3. incelendiğinde öğrencilerin Sosyal Problem Çözme Envanteri Kısa Formu alt boyutları ile Kısa Kararlılık Ölçeği Alt Boyutları arasında ilişki olup olmadığına bakılmıştır. Öğrencilerin Problem Çözme Envanteri Kısa Formu alt boyutları Probleme Olumlu Yönelim, Probleme Olumsuz Yönelim, Rasyonel Problem çözme, Dikkatsiz/Dürtüsel Problem Çözme ve Kaçınan Problem Çözme ile Kısa Kararlılık Ölçeği Alt Boyutları İlgide Tutarlılık ve Çabada İsrar arasında $p=,000 < ,05$ 'e göre düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre SPÇE-KF Alt Boyutları Arasındaki Farklılığa İlişkin Independent-Samples t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	sd	p	d
----------	---	-----------	---	---	----	---	---

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	sd	p	
Olumlu Yönelim	Kadın	79	19,12	3,47	1,412	190	,160	0.0207
	Erkek	113	18,39	3,54				
Olumsuz Yönelim	Kadın	79	11,49	3,44	0,191	190	,849	0.0028
	Erkek	113	11,60	4,13				
Rasyonel	Kadın	79	19,12	3,35	0,813	190	,417	0.0120
	Erkek	113	18,70	3,62				
Dikkatsiz/Dürtüsel	Kadın	79	10,93	3,23	2,460	190	,015*	0.0369
	Erkek	113	12,32	4,23				
Kaçıman	Kadın	79	08,96	3,65	2,816	190	,005*	0.0417
	Erkek	113	10,58	4,10				

*p<,05

Tablo 4. incelendiğinde öğrencilerin cinsiyetlerine göre sosyal problem çözme envanteri kısa formu alt boyutları olan dikkatsiz/dürtüsel problem çözme $t=2,46$, $p=,015<,05$ ve kaçınan problem çözme $t=-2,81$, $p=,005<,05$ 'e göre aralarında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Etki büyüklüğü için hesaplanan Cohen d değerleri ise sırayla 0.0369, 0.0417 olarak bulunmuştur. Diğer alt boyutlar arasında herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre KKÖ Toplamı ve Alt Boyutları Arasındaki Farklılığa İlişkin Independent-Samples t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	sd	p
Tutarlılık	Kadın	79	10,74	4,09	1,282	190	,201
	Erkek	113	11,43	3,30			
Israr	Kadın	79	16,10	2,55	1,838	190	,068
	Erkek	113	15,30	3,22			
Toplam	Kadın	79	26,84	3,99	0,206	190	,837
	Erkek	113	26,73	3,58			

Tablo 5. incelendiğinde öğrencilerin cinsiyetlerine göre kısa kararlılık ölçeği toplamı ve alt boyutları olan ilgide tutarlılık ve çabada ısrar arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 6. Öğrencilerin Üniversiteyi Okuma Yerine Göre SPÇE-KF Alt Boyutları Arasındaki Farklılığa İlişkin Independent-Samples t-Testi Sonuçları

	Üni.Yeri	N	\bar{X}	S	t	sd	p
Olumlu Yönelim	Aile	39	18,56	3,66	0,265	190	,791
	Şehir dışı	153	18,73	3,50			
Olumsuz Yönelim	Aile	39	11,97	3,88	0,756	190	,451
	Şehir dışı	153	11,45	3,85			
Rasyonel	Aile	39	18,41	3,54	0,937	190	,350
	Şehir dışı	153	19,00	3,49			
Dikkatsiz/Dürtüsel	Aile	39	12,43	3,47	1,221	190	,224
	Şehir dışı	153	11,58	4,00			
Kaçıman	Aile	39	10,15	3,78	0,414	190	,679
	Şehir dışı	153	9,85	4,06			

Tablo 6. incelendiğinde öğrencilerin üniversiteyi şehir dışında ya da aile yanında okuma durumlarına göre sosyal problem çözme envanteri kısa formu alt boyutları arasında herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Üniversiteyi okuma Yerine Göre KKÖ Toplamı ve Alt Boyutları Arasındaki Farklılığa İlişkin Independent-Samples t-Testi Sonuçları

	Üni.Yeri	N	\bar{X}	S	t	sd	p
Tutarlılık	Aile	39	10,89	4,05	0,484	190	,629
	Şehir dışı	153	11,21	3,56			
Israr	Aile	39	16,00	2,56	0,865	190	,388
	Şehir dışı	153	15,53	3,08			
Toplam	Aile	39	26,89	4,44	0,216	190	,829
	Şehir dışı	153	26,75	3,56			

Tablo 7. incelendiğinde öğrencilerin üniversiteyi şehir dışında ya da aile yanında okuma durumlarına göre kısa kararlılık ölçeği toplamı ve alt boyutları olan ilgide tutarlılık ve çabada ısrar arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir.

Tablo 8. Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre SPÇE-KF Alt Boyutları Arasındaki Farklılığa İlişkin One-Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) Sonuçları

	Sınıf	N	\bar{X}	S	F	sd	p	Anlamlı Fark
Olumlu Yönelim	1. sınıf	63	18,80	3,74	2,151	3 188 191	,095	---
	2. sınıf	42	18,92	2,75				
	3. sınıf	44	19,40	3,46				
	4. sınıf	43	17,58	3,78				
Olumsuz Yönelim	1. sınıf	63	11,47	3,71	0,525	3 188 191	,666	---
	2. sınıf	42	11,64	3,57				
	3. sınıf	44	11,06	3,78				
	4. sınıf	43	12,09	4,41				
Rasyonel	1. sınıf	63	19,03	3,62	1,543	3 188 191	,205	---
	2. sınıf	42	19,09	2,50				
	3. sınıf	44	19,40	3,79				
	4. sınıf	43	17,90	3,78				
Dikkatsiz/Dürtüsel	1. sınıf	63	10,98	3,54	5,501	3 188 191	,001*	4-3
	2. sınıf	42	11,85	3,68				
	3. sınıf	44	10,86	3,78				
	4. sınıf	43	13,69	4,16				
Kaçınan	1. sınıf	63	9,55	3,64	1,415	3 188 191	,240	---
	2. sınıf	42	10,16	3,51				
	3. sınıf	44	9,27	3,91				
	4. sınıf	43	10,86	4,86				

*p<,05

Tablo 8. İncelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyleri ile sosyal problem çözme alt boyutu olan dikkatsiz/dürtüsel problem çözme tarzı arasında $F(3-188-191)=5,501$, $p=,001<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, 4. Sınıfta (= 13,69) okuyan

öğrencilerin 3. Sınıfta (= 10,86) okuyan öğrencilere göre dikkatsiz/dürtüsel problem çözme tarzı puanlarının daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin sınıf düzeyleri sosyal problem çözme diğer alt boyutları olan probleme olumlu yönelim $F(3-188-191)=2,151$, $p=,095>,05$, probleme olumsuz yönelim $F(3-188-191)=0,525$, $p=,666>,05$, rasyonel problem çözme tarzı $F(3-188-191)=1,543$, $p=,205>,05$ ve kaçınan problem çözme tarzı arasında $F(3-188-191)=1,415$, $p=,240>,05$ 'e göre anlamlı farklılık bulunmadığı görülmektedir. Başka bir anlatımla bu alt boyutlarda 1. 2. 3. ve 4. Sınıfta okuyan öğrencilerin sosyal problem çözme becerilerinin benzer olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre KKÖ Toplamı ve Alt Boyutları Arasındaki Farklılığa İlişkin One-Way ANOVA (Tek Yönlü Varyans Analizi) Sonuçları

	Sınıf	N	\bar{X}	S	F	sd	p	Anlamlı Fark
Tutarlılık	1. sınıf	63	11,96	3,79	5,322	3 188 191	,002*	1-3
	2. sınıf	42	11,54	3,67				
	3. sınıf	44	9,31	3,29				
	4. sınıf	43	11,44	3,24				
Israr	1. sınıf	63	15,20	3,38	1,308	3 188 191	,273	---
	2. sınıf	42	15,69	2,67				
	3. sınıf	44	16,34	2,50				
	4. sınıf	43	15,46	3,06				
Toplam	1. sınıf	63	27,17	4,36	1,795	3 188 191	,150	---
	2. sınıf	42	27,23	3,68				
	3. sınıf	44	25,65	2,98				
	4. sınıf	43	26,90	3,39				

* $p<,05$

Tablo 9. İncelendiğinde öğrencilerin sınıf düzeyleri ile kısa kararlılık ölçeği alt boyutu olan ilgide tutarlılık arasında $F(3-188-191)=5,322$, $p=,002<,05$ 'e göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu anlamlı farklılık, 1. Sınıfta (= 11,96) okuyan öğrencilerin 3. Sınıfta (= 9,31) okuyan öğrencilere göre ilgide tutarlılık puanlarının daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin sınıf düzeyleri ile kısa kararlılık ölçeği toplamı $F(3-188-191)=1,795$, $p=,150>,05$ ve alt boyutu olan çabada ısrar arasında $F(3-188-191)=1,308$, $p=,273>,05$ 'e göre anlamlı farklılık bulunmadığı görülmektedir.

Tartışma ve Sonuçlar

Bu araştırma, Batı Karadeniz Bölgesindeki üniversitelerin spor eğitimi veren bölümlerinde okuyan beden eğitimi ve spor bölümünde okuyan öğretmen adayı öğrencilerin cinsiyet, üniversiteyi okuma yeri ve sınıf değişkenleri açısından sosyal problem çözme ve kararlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ortaya çıkan bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar ile ilgili literatür çerçevesinde tartışılarak araştırma detaylandırılmıştır. Araştırma sonucunda, beden eğitimi öğretmen adayı olan öğrencilerin kararlılık düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamakta; kadın ve erkek beden eğitimi öğretmen adayı olan öğrencilerin kararlılık düzeylerinin birbirine benzer olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde araştırmamıza benzer sonuçların çıktığı görülmektedir (Erdemli ve Yaşartürk, 2020; Akgül, 2019; Kalkan, 2017; Vural, 2016;

Çakır, 2015). Bahrami'nin 2017 yılında yaptığı çalışmada yöneticilerin cinsiyet değişkenine göre kararlılık düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir. Bu araştırma çalışma sonucu ile karşıt sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Beden eğitimi öğretmen adaylarının sosyal problem çözme düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında dikkatsiz/dürtüsel problem çözme ve kaçınan tarzlar arasında anlamlı farklılık bulurken; probleme olumlu ve olumsuz yönelim, rasyonel tarzlar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Literatür incelendiğinde kaçınan tarzdaki anlamlı farklılığı destekleyen farklı çalışmaların olduğu gözlenmiştir (Dora, 2003; Hamarta, 2007). Mürşitoğlu (2021)'in yapmış olduğu çalışmada ise bizim çalışmamıza karşıt bir sonuç olarak rasyonel tarz arasında anlamlı bir farklılık olduğu bu anlamlı farklılığın kadınların lehine olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle kadın öğretmen adaylarının rasyonel problem çözme becerilerinin erkeklere göre daha gelişmiş olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin kararlılık düzeyleri ile üniversiteyi şehir dışında ya da aile yanında okuma durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Sosyal problem çözme becerileri ile üniversiteyi şehir dışında ya da aile yanında okuma durumları arasında da herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir. Araştırmacı tarafından bu değişken ile karşılaştırma yapılacak araştırmaya rastlanmamıştır. Beden eğitimi öğretmen adayı olan öğrencilerinin kararlılık ölçeği toplamı ve alt boyutlarından olan çabada ısrar ile sınıf değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken; diğer alt boyut olan tutarlılık arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Bu anlamlı farklılık 1. Sınıfta okuyan öğretmen adayları ile 3. Sınıfta okuyan öğretmen adaylarına göre ilgide tutarlılık puanlarının yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

Beden eğitimi öğretmen adayı olan öğrencilerinin sosyal problem çözme düzeyleri ile sınıf değişkeni arasında olumlu ve olumsuz yönelim, rasyonel, kaçınan problem çözme tarzlar arasında anlamlı farklılık bulunmazken; dikkatsiz/dürtüsel problem çözme tarzı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Bu anlamlı farklılığın sebebi, 4. Sınıfta okuyan öğretmen adaylarının 3. Sınıfta okuyan öğretmen adaylarına göre dikkatsiz/dürtüsel problem çözme tarzı puanlarının daha yüksek olmasıdır. Literatür incelendiğinde, Dikmen'in 2019 yılında yapmış olduğu "üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşu ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi" isimli çalışmada olumlu ve olumsuz yönelim, rasyonel, kaçınan, dikkatsiz/dürtüsel problem çözme tarzları ile sınıf değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Bizim çalışmamızda çıkan dikkatsiz/dürtüsel problem çözme tarzı sonucu dışındaki bütün sonuçların benzerlik gösterdiği söylenilebilir. Genç ve Kalafat (2010) tarafından yapılan araştırma sonucuna göre sınıf değişkeni ile sosyal problem çözme becerileri arasında herhangi bir farklılık bulunmamaktadır. Samancı ve Uçan (2015) ve Çalışkan'ın (2019) öğretmen adaylarına yönelik yaptığı çalışmaların sonucunda da herhangi bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının puanlarının birbirine yakın olduğu söylenilebilir.

Sonuç olarak, beden eğitimi öğretmen adayı olan öğrencilerin problem çözümedeki yeterliklerini artıracak ve kararlılık gibi güçlü bir duyguyu destekleyecek dış faktörlerden etkilendiği tespit edilmiştir. Bu öğrencilere ilgili konularda seminerler verilerek gelecekte mesleklerinde karşılaşacakları problemlere çözüm yolları bulabilmeleri, buldukları çözüm yollarındaki kararlılık düzeylerinin olumlu yönde gelişimlerini desteklenebileceği düşünülmektedir.

**Bu makale 8. Uluslararası Bilim, Kültür ve Spor Kongresi'nde Sözel Bildiri olarak sunulmuştur. 8. Uluslararası Bilim, Kültür ve Spor Kongresi "17-20 Mayıs 2022", KKTC.*

KAYNAKLAR

- Akgül, V. (2019). Judo antrenörlerinin kararlılık düzeyleri ve algılanan liderlik tarzlarının incelenmesi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Aksan, N. ve Sözer, M.A. (2007). Üniversite öğrencilerinin epistemolojik inançları ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiler. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1): 31-50.
- Alsop, S. (2003). Science education and affect. *International Journal of Science Education*, 25(9), 1043-1047.
- Bahrami S. (2017). Yöneticilerin karar verme becerileri ile liderlik stilleri arasındaki ilişki ve bir araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2016). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Bozkuş, T. (2014). A Research on identifying the need for distance education for national athletes who study in school of physical education and sport. *TOJDE*, 15: 282-290.
- Çakır S. (2015). Ortaokul öğretmenlerinin çocuk cinsel istismarı hakkındaki tutumları ve kararlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çalışkan, E. (2019). Öğretmen adaylarının sosyal girişimcilik özellikleri ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 2(2), 93-114.
- Dikmen, C. (2019). Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluşu ile sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.
- Dora, S. (2003). Sosyal problem çözme envanteri (revize edilmiş formu)nün Türkçe'ye uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- D'Zurilla, T.J. ve Nezu, A.M. (1982). Social problem solving in adults. P.C. Kendall, (Ed.), *Advances in Cognitive-Behavioral Research and Therapy* içinde (ss.202-274). New York: Academic Press.
- Erdemli, E. ve Yaşartürk, F. (2020). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin serbest zaman doyum düzeyi ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(3): 1871-1882.
- Eren, N. (2016). Yetişkinlerin bağlanma stillerine göre bireylerin öfkeyi ifade etme tarzları, kendilik algısı ve sosyal problem çözme becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gün, H. (2009). Çalışma ortamında psikolojik taciz. Ankara: Lazer Yayınları, 145-183.
- Güney, S. (2015). Liderlik. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 24-32.

- Hamarta, S. (2007). İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin sosyal problem çözme becerilerinin algılanan anne-baba tutumları açısından incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Haraburda, E. M. (1996). Development and validation of multi-domain measures of decision-making self-efficacy and indecisiveness (Doctoral dissertation). The Ohio State University.
- Genç, S. Z. ve Kalafat, T. (2010). Öğretmen adaylarının empatik becerileri ile problem çözme becerileri. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 3(2):135-142.
- Kalkan, T. (2017). Serbest zaman etkinlikleri kapsamında bireylerin sosyal ilişkilerinde kararlılık ve sosyalleşme düzeylerinin incelenmesi: Oryantiring örneği. Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel araştırma yöntemi (15. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Korkut, F. (2004). Okul temelli önleyici rehberlik ve psikolojik danışma. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Mürşitoğlu, C. (2021). Çağ Üniversitesi uluslararası ticaret ve lojistik ve psikoloji ve bölümü öğrencilerinin bilişsel esneklik düzeyleri ile sosyal problem çözme tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Özgün, A., Yaşartürk, F., Ayhan, B. & Bozkuş, T. (2017). Hentbolcuların spora özgü başarı motivasyonu ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 3(Special Issue 2): 83-94.
- Priest, S. & Gass, M. A. (1997). Effective Leadership in Adventure Programming. Human Kinetics Pub. USA.
- Samancı, O. & Uçan, Z. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyal sorun çözme beceri düzeylerinin incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 152-162.
- Ulaş, H. A., Epçaçan, C., Epçaçan, C. & Koçak, B. (2015). Öğretmen adaylarının karar vermede özsaygı düzeyi ve karar verme stillerinin incelenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 10(3):1035.
- Vural M. (2016). Spor federasyonları personelinin örgütsel adalet algıları ile karar verme ve örgütsel bağlılık düzeylerinin araştırılması, Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.